

Sex a manželská zmluva podľa Johna Kippleya

Mária Schindlerová

Na jeseň sme si pripomenuli 25. výročie založenia Ligy u nás. To nás zároveň inšpirovalo, aby sme sa vrátili ku koreňom – konkrétne k Johnovi Kippleyovi, ktorý spolu so svojou manželkou Sheilou a lekárom Konaldom Premom založili v roku 1971 LPP. Čo bolo tým impulzom k vzniku Ligy? Vráťme sa do 60. – 70. rokov. Na trh sa dostala hormonálna antikoncepcia a mnohí sa domnievali, že by mohla manželom pomôcť v zodpovednom plánovaní rodiny. Zároveň v tejto dobe prebiehal II. vatikánsky koncil, na ktorom sa diskutovalo o manželstve a ozývali sa hlasy vyzývajúce k prehodnoteniu tradičného učenia Cirkvi, ktoré jednoznačne odmietalo antikoncepciu. V roku 1968 bola zverejnená encyklika blahoslaveného Pavla VI. *Humanae vitae*. V nej dal pápež jasnú a definitívnu odpoveď i zdôvodnenie: antikoncepcia i potrat nie sú mravne prijateľné a zodpovedné rodičovstvo môže byť realizované pomocou periodickej abstinencie (PPR). Cirkev tento postoj meniť nemôže, lebo nie je autorom prirodzeného zákona, teda logiky usporiadania sveta a vesmíru, z ktorého uvedený záver vyplýva. Mnohí túto odpoveď odmietli – a odmietajú dodnes, pričom sa odvolávajú na svoje svedomie, ťažkosti a zdanlivú nespľniteľnosť tejto požiadavky.

John Kippley zareagoval na výzvu zo záveru encykliky, kde sa píše: ...vedcom:

Predovšetkým je žiaduce – čo už bolo túžbou Pia XII. – aby lekárska veda mohla určiť dostatočne istý základ pre mravne dovolenú kontrolu pôrodnosti, ktorý by spočíval v poznaní prirodzených cyklov. Takto vedci, najmä katolícki, výsledkami svojho bádania jasne dokážu správnosť toho, čo učí Cirkev, že totiž „nemôže jestvovať opravdivé protirečenie medzi Božími zákonmi, ktoré sa týkajú odovzdávania života, a tými, ktoré sa týkajú pestovania pravej manželskej lásky.“

Apoštolát medzi rodinami

Z plodov, ktoré dozrievajú vtedy, ak sa horlivým úsilím zachová Boží zákon, najcennejší je ten, keď manželia sami nezriedka túžia podeliť sa s inými o svoje skúsenosti. Tak sa stáva, že do širokého okruhu laického povolania vstupuje nový významný druh apoštolátu, ktorým manželia slúžia iným manželom. Vtedy totiž sami manželia vykonávajú apoštolát voči iným manželom a stávajú sa ich

vodcami. Spomedzi toľkých foriem kresťanského apoštolátu sa rozhodne tento spôsob zdá najvhodnejší.

V prvom odseku je teda výzva vedcom, a tak John Kippley v spolupráci s prednostom gynekologicko-pôrodnickej kliniky v Minnesote Dr. Konaldom Premom vypracovali postupne pravidlá symptotermálnej metódy PPR (dnes vyučované LPP ako Kippley-Prem variant STM). Ale Kippley nezostal pri vedeckom základe. STM totiž preňho nebola len cieľom samým pre seba, akoby manželia potrebovali dostať len akúsi zdravú alternatívu antikoncepcie.

John Kippley ako laický morálny teológ vedel, že rovnako dôležité je vedieť prečo, nielen ako.

V druhom citovanom odseku sú slová o apoštoláte, ktorý vykonávajú sami manželia voči iným manželom. V angličtine je to vyjadrené slovami „*couple to couple*“ – teda manželský pár ďalšiemu manželskému páru. Toto slovné spojenie sa stalo námetom pre názov Ligy – v roku 1971 vznikla *Couple to Couple League* (CCL), v preklade do češtiny i slovenčiny ako Liga pár páru (nie Liga „pár párov“, akoby nás bolo len zopár).

Celý systém výuky Kippley-Prem variantu STM má tri piliere: jeden je samotná metóda, tá „technická“ časť, druhým je morálka, teda „prečo“ takto žiť, a tretím je ekologické dojčenie a jeho vplyv na plodnosť. V tomto príspevku priblížime ten druhý pilier, ktorý je zhrnutý v Kippleyovej zmluvnej teológii sexuality.

John Kippley napísal dielo s názvom *Sex and the marriage covenant* (*Sex a manželská zmluva*), kde komplexne vysvetľuje, ako téma zmluvy súvisí s manželstvom a intímnym životom, prečo sex patrí výhradne do manželstva a ako sa pomocou tejto teológie zmluvy dá zorientovať v otázkach manželskej sexuálnej etiky.

(Tu krátko odbočím do vlastných spomienok: Aj my sme prežili rozčarovanie a frustráciu, ktorá prišla v prvých rokoch manželstva po dvoch neplánovaných tehotenstvách. Nehovorím nechcených – ale neplánovaných. Hoci sme sa snažili dodržať všetko, čo sme v tej dobe vedeli a poznali. Dnes vieme, že tie nečakané tehotenstvá vlastne neboli takým prekvapením – ale vtedy sme vedeli o zodpovednom rodičovstve len pár pozbieraných informácií od priateľov a známych. V príprave na manželstvo sme nič také neabsolvovali. Mali sme pevné presvedčenie, že antikoncepciu nie – ale potom sme boli prakticky bezradní. A tak, hoci sme neuvažovali o tom, žeby sme sa uchýlili k antikoncepcii, predsa sa do nášho spolužitia vkrádal strach. Myslím, že celkom úprimne môžem povedať, že to nebol hlavne strach o seba, ani pochádzajúci zo sebeckta, ale z celkom praktických dôvodov: jedna izba, síce vlastné bývanie, ale boli sme zadĺžení, obaja sme ešte nemali ani 30... A otázky, či naozaj v Cirkvi „tí hore“ vedia, čo to znamená v praxi... V tomto čase sme sa stretli s knihou Johna Kippleya *Umění přirozeného plánování rodičovství*, ktorá vyšla v českom jazyku a preložili ju David a Michaela Prentisovi. V nej sme našli nielen návod, ako prakticky realizovať svoju zodpovednosť za veľkosť rodiny, ale najmä logické a pochopiteľné odpovede na naše otázky.

A keďže sme vedeli „prečo“, naučili sme sa aj „ako“. A po niekoľkých rokoch sme sa rozhodli aktívne zapojiť sa do tejto služby od manželov manželom – pár páru.)

V zmluvnej teológii sexuality je základnou myšlienkou téma zmluvy. Zmluva, ktorá je niečím viac ako dohodou či obchodným kontraktom. (V češtine je okrem slova smlouva aj slovo úmluva, ktoré má v sebe čosi posvätné.)

Kippley hovorí o tom, že od počiatku dejín mala každá zmluva svoj zmluvný znak: Boh uzatvára zmluvu s prvým manželským párom, potom rodinou (Noe), rodom (Abrahám), národom (Jakub – Izrael), ľudstvom... a vždy je tu niečo, čo tú zmluvu potvrdzuje. Spomeňme si na dúhu po potope, rozpolené zvieratá, pomedzi ktoré prešiel Pán, Ježišova smrť na kríži a Eucharistia ako znamenie novej zmluvy...

A tak aj manželská zmluva má svoj zmluvný znak, niečo, čím je potvrdená a uskutočnená. Keby sme sa chceli vyjadriť teologickou rečou, tak hovoríme o sviatostiach, ktoré sú účinným a viditeľným znamením neviditeľnej skutočnosti. Napríklad krst: pri ňom Božia milosť očisťuje dušu človeka od dedičného hriechu. Navonok vidíme čistú vodu, ktorá očisťuje krstného. Viditeľné znamenie – očistenie vodou – je znakom toho, čo sa deje v neviditeľnej rovine: duša človeka je očistená. A preto by krst nemal účinok, keby sme namiesto vody použili limonádu – už by tu nebol symbol očistenia.

Přednáška na výroční konferenci Ligy v listopadu 2016 v Kroměříži. Druhou část přednášky otiskneme v příštím čísle.

Řádky z Kladna

David Prentis

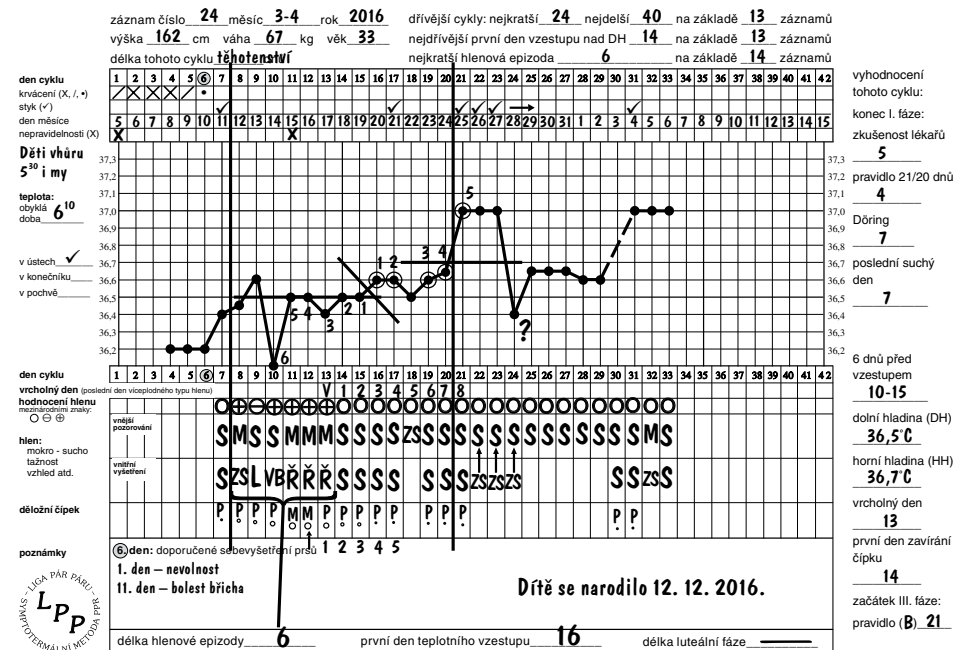
Zjednodušení správy členství v české Lize

Dosud byla délka členství v české Lize buď jeden nebo dva roky, měřena podle čísla bulletinu *Noviny LPP*, což představovalo pro nás administrativní změny až šestkrát za rok. Nyní bude členství obnovováno na konci kalendářního roku na jeden nebo dva roky. Ti, kdo dostanou výzvu k obnově s tímto číslem, dostanou členství do konce 2017, resp. 2018. Ti, kdo mají členství do čísla 122-126 je budou mít prodlouženo do konce 2017 a ti, kdo mají členství do čísla, které má vyjít v roce 2018 budou je mít do konce toho roku.

Ti, kdo získají členství účastí na kurzu STM v budoucnosti, budou mít členství do konce příslušného kalendářního roku; pokud se koná kurz na podzim, získají členství do konce dalšího kalendářního roku.

Liga, jako spolek, nabízí své služby především svým členům, i když ochotně pomáháme i nečlenům. *Jedinou* povinností člena je platit členský příspěvek. Má nárok na členský bulletin a poradenství zdarma. Výška členského příspěvku je již mnoha let stejná. Postupně zasiláme větší procento bulletinu e-mailem než poštou, čímž šetříme peníze.

Děkujeme všem, kteří svými příspěvky a dary pomáhají financovat naši práci.

Cyklus David Prentis

Tento záznam přinesla s sebou žena k nám na konzultaci. Absolvovala náš kurz před několika lety a používala metodu úspěšně. Nyní ale otěhotněla neplánovaně a ptala se, jestli se jedná o selhání metody. Jedenáctý den měla bolest břicha a dodatečně uvažovala, jestli ten den byl dnem ovulace. Některé ženy mívají bolest v břichu kolem ovulace (Mittelschmerz), ale den ovulace nelze s jistotou určit žádnou metodou, pouze přímo pozorováním sondou.

První (předovulační) fáze plodnosti končí 7. den. Podle Döringova pravidla (nejdřívější první den vzestupu teplot minus 7) je tento den konec I. fáze. Pravidlo posledního suchého dne určuje též 7. den jako konec I. fáze. Podmínkou k používání pravidla je délka hlenové epizody minimálně 5 dní (od začátku hlenů do vrcholného dne včetně) na základě nejméně 6 cyklů.

Zdůrazňujeme, že má žena začít pozorovat hlen co nejdříve po skončení menstruace, nejpозději však 6. den. Hlen může totiž přicházet a zase odcházet. Žena ale nemá 6. den záznam hlenů. (Nikdo není dokonalý!) I to M (mokro), které označila jako víceplodný typ hlenů, mohlo být zbytkem spermatu.

Plodná (II.) fáze cyklu je poněkud nestandardní. Paní vysvětlila, že hodnotila spíš podle hlenů. Předpokládala, že 17. den, 4. den po vrcholu, je už neplodná. To je přístup Billingsové metody. Tento den je ale teprve 2. den teplotního vzestupu, který k tomu není nijak silný. Teplota 18. den ještě klesne

na dolnú hladinu. Potom stúpajú teploty 2 dny pomalu až konečne 21. den vyskočí nad hornú hladinu. Je to 8(!) den vysychání. Dr. Rötzer by uznal 20. den jako začátek neplodné (III.) fáze, ale naše pravidla vyžadujú alespoň jednu teplotu na hornú hladinu. Nemohli bychom si pomoci hoblóvaním, (snížením dolnej hladiny o 0,05°C na 36.45°C)? Ne. Jednak bychom museli hoblóvať 4 teploty (smieme maximálne 3) a za druhé bychom museli spoľehnúť na teplotu 10. dne, ktorá je podozrele nízka a prípadne neplatná. Nejspíše by býval 20. den ve skutočnosti neplodný, ale to je pouze otázka akademická v danej situácii. Je vidieť, že je nemožné vymysleť metódu, ktorá by sa hodila na všetky možné situácie.

Poovulační (III.) fáza je také zaujímavá. Po troch vysokých teplotách spadne teplota prudce pod dolnú hladinu. Pani napsala otáznik a premýšľala, jestli se nejedná o rozbitý teploměr. Teploty ale vystoupily zase nad dolnú hladinu, takže tím bylo potvrzeno pokračování III. fáze. Trvalo ale 6-7 dnů, než stouply znova na vysokou úroveň. Triatřicátý den cyklu konstatoval test těhotenství.

Vierka Sláviková – predstavenie poradkyne STM

Milá Vierka, mohla by si sa čitateľom Novín z rodiny LPP krátko predstaviť?

Pochádzam z Považskej Bystrice, kde som spolu s dvomi sestrami a skvelými rodičmi prežila prvú etapu svojho života. Po skončení gymnázia som sa rozhodla študovať genetiku a molekulárnu biológiu v Brne, kde momentálne žijem už siedmy rok – po úspešnom ukončení štúdia som sa rozhodla pokračovať na doktoráte, takže momentálne pracujem vo výskumnom laboratóriu, v ktorom sa zameriavame na výskum detských nádorových ochorení. Verím, že ma do Brna viedol sám Pán, pretože som tam spoznala úžasné spoločenstvo mladých veriacich, v ktorom som našla svoj druhý domov a cestu k Bohu. Vo voľnom čase sa venujem službe v tomto spoločenstve “Jakubčatá”, veľa čítam a trávim chvíle s priateľmi.

Kedy ťa začala zaujímať problematika porozumenia ľudskej plodnosti a kedy si sa prvýkrát stretla s Ligou pár páru a symptotermálnou metódou?

Celá táto problematika ma ako ženu s “profesionálnou biologickou deformáciou” zaujímal už dlhšie. Reálne som sa práve so symptotermálnou metódou stretla v našom spoločenstve vďaka rozhovorom s kamarátkami, ktoré spolu so svojimi priateľmi a s postupom času už aj manželmi chceli žiť a žijú veľmi pekne a čisto nielen v oblasti sexualit. Takže som v podstate na vlastné oči

mohla vidieť, že žijú a existujú ľudia, ktorí sú absolútne presvedčení o správnosti takéhoto života, a rozhodla som sa, že tak chcem žiť aj ja. No a Ligu pár páru mi Boh poslal rovno do Brna, kde minulý rok mali manželka Predáčovci kurz symptotermálnej metódy.

Čo bolo pre teba impulzom, aby si sa neuspokojila len s tým, že STM sama vieš používať, a že si sa rozhodla absolvovať aj vzdelávaciu nadstavbu pre budúcich lektorov STM?

Je to celkom dlhý príbeh, tak sa pokúsim to zrozumiteľne zhrnúť. Už nejakú dobu som v srdci vnímala, že by som sa chcela niekde nejakým spôsobom angažovať a svojou službou tak prispievať k budovaniu Božieho kráľovstva. Vo veľkej miere túto moju túžbu naplňala služba v spoločenstve, no časom som začala cítiť, že je možno čas skúsiť niečo nové, dať službe iný rozmer. Táto moja túžba sa spojila s tým, že ma baví vysvetľovať veci, to som asi zdedila po mamínke učiteľke. A všetko sa to stretlo s príchodom Predáčovcov do Brna. Po vypočutí prvej prednášky z kurzu som začala uvažovať, či by práve toto nemohlo byť niečo, čo by ma bavilo a zároveň by to bolo na slávu Božiu. A tak som sa vybrala rovno za Simonkou Predáčovou s tým, že by som chcela vyučovať ako ona s manželom Dodom a čo mám pre to spraviť.

Ako hodnotíš obsahovú a časovú náročnosť prípravy budúcich lektorov LPP?

Musím sa priznať, že zo začiatku som občas mala chvíle, keď som si myslela, že to asi nezvládnem, že je toho veľa. A priznávam sa k tomu hlavne preto, že si myslím, že je to normálne a že to patrí ku všetkému novému, čo nás v živote stretne. Ide vždy len o to, či máme dostatočnú motiváciu a chuť sa danú vec naučiť, ono to skôr či neskôr začne ísť lepšie a ľahšie. Boli chvíle, keď som nestíhala, vtedy som si jednoducho dala na pár dní pauzu a k štúdiu som sa vrátila neskôr, veľmi mi vyhovovalo, že som od mojich učiteľov nevnímala žiadny nátlak, kritiku, ale práve naopak – vždy ma veľmi povzbudzovali a tešili sa z každého môjho krôčiku vpred. Takže áno, štúdium bolo v istom zmysle náročné, no určite nie nezvládnuteľné a keďže ma to veľmi bavilo, rada som si na učenie nachádzala čas. Ako bolo napísané v úvode pre budúcich lektorov: “Komu Boh dá chcieť, tomu dá aj môcť.”

Teraz, keď už máš medzinárodný certifikát poradkyne LPP, mohla by si nám povedať, čo ťa najviac obohatilo v rámci tejto prípravy?

Praktizovať vo svojom živote symptotermálnu metódu si vyžaduje mať odpovede na dve otázky: “ako?” – teda ako metóda funguje technicky – a “prečo?” – prečo je dobré takto žiť. Pre mňa osobne bolo objavovanie odpovedí na túto druhú otázku veľmi fascinujúcim príbehom, nikdy predtým som vlastne presne nevedela, čo Cirkev učí o manželskej sexualite, ako sa stavia k jednotlivým otázkam, viacmenej som vedela len to, že antikoncepcia je zlá. A práve vďaka tomuto vzdelávaniu som mala možnosť prečítať si úžasné knihy, cirkevné dokumenty a cítim sa teraz oslobodená od mnohých pokrivených predstáv a poloprávd. A veľmi sa z toho teším.

Aké máš plány týkajúce sa tvojej služby poradkyne LPP?

V súčasnej dobe by som chcela svoju pomoc ponúknuť hlavne mladým v Brne, kamarátkam zo spoločenstva a pomaly začať zbierať odvahu a praktické skúsenosti v individuálnom poradenstve. A raz, ak Boh dá, snáď budem môcť takto slúžiť aj po boku svojho manžela...

Tvoj odkaz pre priaznivcov Ligy pár páru?

Všetkým čitateľom a priaznivcom by som chcela hlavne poďakovať – bez týchto ľudí dobrej vôle by Liga nebola tým, čím je. A ak sa medzi vami nachádza niekto, kto možno v kútiku duše zvažuje stať sa lektorom symptotermálnej metódy, no má pocit, že je na to málo fundovaný – poďte do toho! Spoznáte skvelých ľudí, prekonáte zopár svojich hraníc a možno rovnako ako ja nájdete Pravdu, ktorá vás vyslobodí. Želám vám všetko dobré.

Redakčná poznámka: Tešíme sa, že počet aktívne slúžiacich lektorov sa aj za minulý rok zvýšil. Napriek tomu najmä pre Bratislavu, Banskú Bystricu, Zvolen či Žilinu možno použiť slová z evanjelia podľa Marka: „Žatva je veľká, ale robotníkov málo.“ My aj naďalej prosíme Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu. Možno sa modlíme práve za vás. Ozvite sa nám. :)

Ten, ktorý byl

Ann Gundlachová

Nepamatuji si presne, kolik mi bylo, když se mi maminka poprvé svěřila s tím, že přišla o děťátko spontánním potratem. Byla jsem dost stará na to, abych jako dospívající cítila směs fascinace a strachu, když mi došlo, že moje maminko měla šest dětí v rozmezí devíti let (byla jsem třetí v pořadí). A teď jsem zjistila, že bylo ještě sedmé. Moji dva starší bratři jsou od sebe jen 16 měsíců, ale někde mezi nimi bylo počato další děťátko a poměrně brzy ztraceno. Moji rodiče mluvili o tomto dítěti zřídka, jako by nebyli jisti, co říci, ale já zůstala trvale fascinovaná tím, že mám sourozence v nebi. My, co jsme zůstali, jsme si vždycky byli blízcí a jsem jistá, že právě naše pěkné sourozenecké vztahy mi dovolují myslet na duši dalšího sourozence s hřejivým pocitem, láskou a zvědavostí.

Představuji si ho z nějakého důvodu jako chlapce a zvláště jsem se z něj těšila, ve dnech, kdy oba moji rodiče zemřeli a já si představovala jejich setkání v nebi. Někdy jsem ho žádala o přímlovu. Vědět o něm bylo pro mne pozitivní až na chvíli, kdy jsem se moc zabývala skutečností, že kdyby byl přežil, nejspíš by následující početí byla jiná – včetně mého! To člověkem zamává!

Co chci říci je, že i bez toho, aby mne rodiče k tomu vedli, jsem vždycky vnímala tohoto sourozence jako skutečnou osobu. Souhlasím s myšlenkou, že bychom se měli víc snažit a uznávat, že jsou i děti, které zemřely před narozením osobami. Rituály, jako pojmenování, pohřeb nebo připomínání jich v dalších letech nejen uctívají jejich stvoření a život, ale pomáhají i hojit bolest rodičů a ostatních členů rodiny. Příliš se dnes matkám a otcům nedává dost příležitostí, aby truchlili a hojili svou bolest správným způsobem, a to ani v křesťanských rodinách.

V říjnu 1988, když prezident Reagan prohlásil říjen za Národní měsíc připomínky ztráty dětí před narozením a v útlém věku, řekl, „Když dítě ztratí rodiče, říkáme mu sirotek. Při ztrátě jednoho z manželů, říkáme vdovec nebo vdova. Když rodiče ztratí dítě, neexistuje výraz, který by je popsal.“ Dokonce naše sekulární společnost vnímá, že když zemře dítě, jde o nenahraditelnou ztrátu, ale my věřící máme také naději v Kristu, že tyto duše odpočívají v jeho náručí. Jak říká katechismus: „Velké milosrdenství Boha, který chce, aby se všichni lidé spasili, a Ježíšova něha k dětem, která ho pohnula k zvolání: „Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim“ (Mk 10,14), nám totiž dovolují doufat, že je nějaká cesta spásy pro děti, které zemřely bez křtu.“ (1261). Amen! Bůh má plán pro nás, naše rodiny a dokonce pro naše ztracené děti. [CCL Family Foundations, Vol. 43, Number 2, září/říjen 2016, str. 4.]

Co potřebujete vědět o spontánním potratu

Teresa Kenney, zkušená zdravotní sestra pracující v Institutu papeže Pavla VI. v Omaze, Nebraska, formuluje některé klíčové informace o spontánním potratu.

Co působí spontánní potrat?

Důvodem ke spontánnímu potratu nebývá obvykle jen jediný faktor. Existuje nesprávný názor, že většina spontánních potratů je nějak spojená s genetickou abnormalitou dítěte. Naším cílem je zjistit skryté příčiny ztráty těhotenství a snažit se je napravit dříve, než manželé znovu docílí těhotenství.

Zvyšuje spontánní potrat u ženy pravděpodobnost opakování?

Může, ale nemusí. Záleží právě na skrytých příčinách, které ztrátu způsobily. Je velmi užitečné vést záznamy cyklů pro účely diagnostikování problémů, zvláště při riziku spontánního potratu.

Je u starších matek riziko větší?

Výzkumy ukázaly, že se možnost spontánního potratu s věkem zvyšuje, zvláště často k němu dochází po 40. roku věku. Komplikace způsobené spontánním potratem jsou zvýšené po 35. roku, ale s dobrou lékařskou péčí se mohou snížit a dochází k nim zřídka.

Jak brzo po spontánním potratu se může pár pokusit o nové početí?

Doporučujeme čekat 3 cykly. To je založeno na výzkumu, který ukazuje, že v následujících 1-3 cyklech mohou být hormonální hladiny nedostatečné a to by zvyšovalo riziko další ztráty. Je užitečné umožnit tělu plné zotavení po fyzické i hormonální stránce, dříve než se pár pokusí o další těhotenství.

[CCL Family Foundations. Vol. 43, Number 2, září/říjen 2016, str. 15.]

NOVINY Z RODINY LPP vydává šestkrát ročně jako členský bulletin Ústředí Ligy pár páru České republiky, z.s. David a Michaela Prentisovi, Fügnerova 143/9, 272 01 Kladno, tel: 312 686 642, e-mail: lpp@lpp.cz, internet: www.lpp.cz, číslo účtu: 215 288 136/0300. Minimální členský příspěvek 150 Kč /12,- € ročně. Adresa na Slovensku: LPP, Manželia Jozef a Simona Predáčovci, Slovenskej armády 15, 953 01 Zlaté Moravce, tel.: 0908 722 055, 0915 971 191, e-mail: lpp@lpp.sk, internet: www.lpp.sk, číslo účtu: 2401049920/8330, v ČR: 2401049920/2010. Kurzy PPR pro manžele a snoubence – 4 setkání po 2½ hodinách, většinou v měsíčních intervalech. Kurzovné: v ČR 400 Kč, v SR 15,- € za pár. Jsme vděční za příspěvky pro práci Ligy.